

Fri passage vid Rödja kvarn- Vad är en fosfordamm? -
Ny vattentäkt i Edsåsen utreds - Ny hållbar VA-taxa -
LEVA lever vidare- Film om Källåkers våtmark - Om- och
tillbyggnad av Lucerna reningsverk- Ansökan om förlängd tid
av tillfälligt tillstånd för reglering av sjön Yxern

TEMA VATTEN

Fri passage vid Rödja kvarn

Under våren 2020 byggdes ett omlöp i Gamlebyån vid Rödja kvarn. Nu kan fiskarna simma fritt hela vägen från Gamlebyviken ända upp till sjön Rummen.

Havsöringen och flera andra fiskar är beroende av strömmande vatten för sin fortplantning och uppväxt. För några år sedan byggdes en fisktrappa vid Åby i Gamleby och vid Skramstad revs ett annat vandringshinder ut. Nu har hela den återstående sträckan av Gamlebyån öppnats upp för vandrande fiskar. För att inte skada den gamla kulturmiljön byggdes ett omlöp parallellt med den gamla åfåran. Grus och stenar har lagts i på lämpliga platser för att skapa lekbottnar och skydd.

Fria vandringsvägar vid Rödja kvarn i Gamlebyån

Öringyngel i Gamlebyån

Kalendarium 2020 -2021

- 15 december Kalmarsundskommissionens arbetsgrupp
- 16 mars Tema Vatten

Provfiske

Som en del av projektet genomfördes ett profiske - elfiske som tillfälligt bedövar fiskarna - Det visade att flera öring-yngel redan hittat den nya vägen uppför vattendraget. Västerviks kommun har kunnat genomföra åtgärden med stöd av statliga fiskevårdsmedel genom länsstyrelsen i Kalmar län.

Kontakt: Dennis Wiström
dennis.wistrom@vastervik.se
Markus Nord (naturum)
markus.nord@vastervik.se

Vad vore vi
utan vatten?

Fosfordamm vid Häckenstad gård

Vad är en fosfordamm?

Fosfordammar är små våtmarker som anläggs i anslutning till åkermark. Syftet är att fånga de näringsämnen som läcker ut från åkermarken innan de når större vattendrag och sjöar.

Vattnet som rinner från åkermarken stannar upp i fosfordammen så att jordpartiklar och fosfor som är bunden till partiklarna hinner sjunka till botten. Partiklarna kan även fastna på de växter som finns i dammen. Dessutom tar växterna upp fosfor. Fosfordammar renar även en del kväve som finns i vattnet. Då avgår kväve till luften i huvudsak som ofarlig kvävgas genom så kallad denitrifikation.

Dammens yta ska vara mer än 0,1 procent av storleken på området som vattnet kommer från, gärna upp till 0,5 procent. Det innebär till exempel att en damm som är 1 000 kvadratmeter kan ta emot vatten från cirka 20-75 hektar.

Preliminära resultat från vetenskapliga studier av fosfordammar i Västerviks kommun visar att fosfordammar har mycket hög reduktion av både fosfor och kväve. De är dessutom kostnadseffektiva jämfört med andra våtmarker.

LOVA-bidrag till sex nya fosfordammar

Länsstyrelsen i Kalmar län beviljade under hösten 2020 extra LOVA-stöd till att anlägga ytterligare totalt sex stycken fosfordammar. Det handlar om Kulla och Mulestad vid Odensvi, samt Hållertorp och Ålestad i Storåns avrinningsområde. Totalt uppgår bidraget till 420 000 kronor.

Kontakt: Dennis Wiström
dennis.wistrom@vastervik.se

Ny vattentäkt i Edsåsen utreds

Utredningar pågår för fullt för undersöka möjligheten att ersätta huvudvattentäkten Hjorten i Västervik med grundvatten från Edsåsen förstärkt med vatten från Storsjön.

Enligt uppdraget i Vattenförsörjningsplanen pågår sedan 2018 prospektering av grusavlagringen i norra delen av Västerviks kommun, Edsbruk. Syftet är att realisera en ny vattenförsörjning för Västerviks tätort, Gunnebo, Almvik, Gamleby samt flera mindre orter.

Att undersöka möjligheterna till en ny vattentäkt och kunna avgöra om förutsättningar finns för en sådan är ett omfångsrikt arbete som innebär många olika arbetsmoment. Olika typer av undersökningsbrunnar är anlagda och provpumpningar har pågått det senaste året.

Resultaten påvisar så här långt att vi kan gå vidare med prospekteringen. Resan till en möjlig färdig anläggning är likväl lång och en hel del undersökningsmoment återstår innan vi säkert vet om grusavlagringen är möjlig att färdigställa till en fullskalig vattentäkt.

Kontakt: Ruben Öberg (VMEAB)
ruben.oberg@vastervik.se

Loftaåns mynning

Ny hållbar VA-taxa

Västervik Miljö & Energi AB har med hjälp av konsultbolaget WSP gjort en översyn av den nuvarande VA-taxan. Översynen har visat att fördelningen av avgiftsuttaget gällande bruksavgifternas fasta och rörliga avgifter samt fördelningen mellan de olika VA-tjänsterna behöver justeras.

Fastigheter i Västerviks kommun som är anslutna till den allmänna VA-anläggningen betalar en VA-avgift där avgiftsuttaget styrs av en VA-taxa. VA-avgiften ska täcka kostnader för drift- och underhåll av vattenverk, avloppsreningsverk, omhändertagande av dagvatten, ledningsnät och andra nödvändiga kostnader.

Verksamheten får varken gå med vinst eller förlust, utan styrs av självkostnadsprincipen. Enligt Vattentjänstlagen ska avgifterna för en allmän VA-anläggning dessutom bestämmas så att de fördelas mellan kunderna enligt vad som är skäligt och rättvist. Syftet med det nya taxeförslaget är att avgifterna ska bli rättvisare mellan kunderna. Det nya taxeförslaget innebär inte att VA-verksamheten kommer att få ökade intäkter. Förändringen i taxeförslaget handlar om ett mer rättvist sätt att fördela avgiftsuttaget mellan kunderna så att avgifterna bättre speglar de VA-tjänster som fastigheterna är i behov av och den nytta fastigheterna har av den allmänna VA-anläggningen. Förändringarna enligt nytt taxeförslag kommer att ge stabilare intäkter som bättre speglar kostnaderna, vilket är nödvändigt för att kunna säkerställa en långsiktigt stabil VA-ekonomi och ekologiskt hållbara vattentjänster.

Kontakt: Ruben Öberg (VMEAB)
ruben.oberg@vastervik.se

LEVA lever vidare

Västerviks kommun är ett av 20 pilotområden i Sverige för rådgivning via LEVA-nätverket. Det är nu klart att Västervik får ekonomiskt stöd även för 2021, med möjlighet förlänga även under 2022

LEVA betyder Lokalt Engagemang för Vatten. Inom LEVA prioriteras arbete med övergödning. Rådgivningen och samordningen via LEVA är viktig för att vi ska kunna fortsätta att driva offensiva vattenmiljöprojekt i det höga tempo vi gjort de senaste åren.

Kontakt: Anders Fröberg:
anders.froberg@vastervik.se

Film om Källåkers våtmark

Se filmen om arbetet med att anlägga en våtmark vid infarten till Västervik.

Våtmarken är ca 3,5 ha stor och avrinningsområdet är 350 ha. Området har stora kultur- och miljövärden med lämningar från i huvudsak bronsåldern. Våtmarken har även potential att bli en värdefull fågelokal. Ett fågeltorn finns på södra sidan. Under 2020 gjordes en film som bland annat beskriver anläggandet av våtmarken.

Länk till filmen: <https://www.vastervik.se/Trafik-och-infrastruktur/Samhallsutveckling-och-planering/Hallbar-utveckling/Miljomal/god-status-i-vara-vattenmiljoer/miljoprojekt/Havsmiljo-Gamlebyviken/Kallsaker/>

Lucerna reningsverk

Ansökan om förlängd tid av tillfälligt tillstånd för reglering av sjön Yxern

Den 3 december inlämnade Västerviks och Vimmerby kommuner in en ansökan till mark och miljödomstolen om förlängning av det tillfälliga tillståndet för reglering av sjön Yxern.

Det tillfälliga tillstånd som finns nu, gäller fram till den 23 mars 2021. Den nu ansökta omprövningen av vattenhushållningsbestämmelserna avser en förlängning av omprövningsdomen under ytterligare högst tre år i avvaktan på beslut om permanenta åtgärder. Ansökan är utformad som en ny ansökan om omprövning av 1938 års dom. Kommunerna har begärt skyndsam handläggning av målet i mark och miljödomstolen.

Kontakt: Gun Lindberg (KSF/SBE)
gun.lindberg@vastervik.se

Om- och tillbyggnad av Lucerna reningsverk

Bakgrunden till ombyggnationen är mark- och miljödomstolens skärpta krav på kväve-rening av avloppsvattnet från Lucerna

Totalkvävehalten (TotN) får från 1/1 2026 inte överstiga 10 mg/l som årsmedelvärde. Lucerna reningsverk klarar idag med relativt små marginaler gällande villkor på 15 mg/l och årsmedelvärde. Konsekvensen av de skärpta villkoren innebär att en omfattande ut- och ombyggnation av reningsverket på Lucerna är nödvändig. Förstudie med förslag på hur verket ska anpassas och byggas ut har tagits fram. Entreprenadstart bedöms kunna inledas andra kvartalet 2022 efter att den detaljerade projekteringen är klar. Processombyggnad och nödvändig ombyggnad av andra delar av reningsverket beräknas vara klara 2025.

Kontakt: Ruben Öberg (VMEAB)
ruben.oberg@vastervik.se

"Vattentankar" Budkavle om vårt vatten 2020

Tema Vatten

Tema Vatten är ett sektorsövergripande organ för vattenfrågor inom kommunen och kopplar samman kommunens olika roller (myndighet, utveckling, vattenrening, etc.) I Tema Vatten ingår förtroendevalda i presidierna i kommunstyrelsen, miljö- och byggnadskontoret samt styrelsen för det kommunala bolaget Västervik Miljö & Energi AB tillsammans med chefer och projektledare för kommunala vattenprojekt. Främst är det strategiska frågor knutna till miljömålet Minskad Övergödning som behandlas.

Kontakt: Anders Fröberg: anders.froberg@vastervik.se